

RELATIEMAGAZINE VAN HET OPENBAAR MINISTERIE | NR 01 | JAARGANG 18 | JANUARI 2012

▶ OPPORTUUN

- ▶ **Observaties van misdaadjournalist Paul Vugts**
- ▶ **De technologische race tegen cybercrime**
- ▶ **Zoeken naar 8 miljoen euro op de Dominicaanse Republiek**

CHECKFUNCTIE

In goed vertrouwen online shoppen

INTERNETOPLICHTING

Maandelijks handelen enkele miljoenen mensen met elkaar, onder meer via handelssites als marktplaats.nl. Om te controleren of de verkopende partij (particulier of webwinkel) betrouwbaar is, kunnen consumenten de checkfunctie van het Meldpunt Internetoplichting (www.mijnpolitie.nl) raadplegen. De afgelopen twee maanden is www.mijnpolitie.nl al een kwart miljoen keer gecheckt. De politie, het OM en Marktplaats vinden het belangrijk dat het vertrouwen in de handel via internet wordt beschermd. Hierdoor kunnen consumenten op een plezierige manier en in goed vertrouwen met elkaar zaken blijven doen. Het afgelopen jaar heeft het Meldpunt, dat is gestart als een kleinschalige proef, veel ervaring opgedaan bij de aanpak van internetoplichting.

Foto: Angela Cameron/ANP

Homorechten: nu de winst verzilveren

Mijn publieke strijd voor meer homorechten begon in 1977 met de organisatie van de Miami Nightmare, een protest in het Amsterdamse Concertgebouw tegen homohaatster Anita Bryant. Voor het eerst beklom een homo-organisatie zo'n prominent podium. Veel bekende artiesten waren aanwezig. Mies Bouwman presenteerde. Het was uniek de politiek erbij te betrekken. Elke politieke partij kreeg spreektijd. Daardoor drong het tot homoactivisten door dat het belangrijk was om de strijd vooral in Den Haag te voeren. Dáár moesten wetten worden aangepast.

Nadat het belang van de politieke lobby was ontdekt, kwamen de resultaten. Het homohuwelijk was een mijlpaal. Ook recent waren er successen. Antihomogeweld wordt strenger bestraft. Bij de uitbreiding van Europa is homotolerantie een voorwaarde. De rechtspositie van lesbische meemoeders wordt eindelijk verbeterd. Er komt nu eindelijk verplichte voorlichting op scholen. De weigerambtenaar kan zich vanaf de komende regeerperiode niet langer verschuilen achter politieke steun. Er is volop aandacht voor geweld en de soms benarde situatie van ouderen. Kortom, er is heel wat bereikt. Dat zou vervolmaakt kunnen worden door het begrip seksuele voorkeur expliciet op te nemen in Artikel 1 van de Grondwet.

Al die resultaten moeten nu gaan beklijven in de samenleving. Natuurlijk moet de homobeweging actief blijven en de behaalde winst verzilveren. Samen met heteropartners. Dat begint nu op gang te komen. Voor ouderen is er de 'Roze Loper' die zorginstellingen homovriendelijker maakt, we strijden tegen homofobie rond sportvelden. Het OM (zie pagina 24) probeert homohaat en gepest in de wijk de kop in te drukken. En zo zijn er vele initiatieven die door lokale homo-organisaties vaak goed worden opgepakt. Die ontwikkeling moet meer aandacht gaan krijgen.

Henk Krol, hoofdredacteur van de Gay Krant en voorzitter van Stichting Vrienden van de Gay Krant.

En verder...

De zaak > 13

Kortom > 18

Organisatie > 20

Column Joost > 23

Actueel > 28

Jurisprudentie > 31

Gespot > 32

6

Een misdaadverslaggever

die liever aanschuift in een rechtszaal dan bij een talkshow op tv. Paul Vugts schrijft over de Amsterdamse misdaad in het Parool. 'Wil je criminelen aanpakken dan zul je je moeten invreten in de materie'.

► **Valse romantiek rondom criminelen**

10

Crimineel ondernemerschap

ontmoedigen. Politie, Bureau Ontnemingswetgeving OM en bijzondere opsporingsdiensten werken nauw samen in het ketenprogramma Afpakken. Want het maakt niet uit wie het geld bij criminelen afpakt, als het maar wordt afgepakt. Misdad loont zo min mogelijk in Nederland.

► **Geslaagde incasso begint nog voor de opsporing**

14

Een luxueus bouwproject

op de Caraïben blijkt niet meer dan een stukje onherbergzaam land met wat koeien er op. FP-officier Martine Dontje verzamelde 691 gedupeerden. De financiële schade in kaart brengen, was een monnikenwerk.

► **Opbrengst van het beslag voor de slachtoffers**

24

Zeven op de tien homoseksuele mensen krijgt in hun leven met homofoob geweld te maken. Slechts vijftien procent van de slachtoffers doet aangifte. Die aangiftebereidheid moet vele malen groter. Het COC en het OM halen de banden aan.

► **Een taakstraf in de buurt is een goed signaal**

*Paul Vugts :
'Overlopers
zijn soms
regelrechte
mafkezen'*

Misdaadverslaggever Paul Vugts van Het Parool schreef een boek over elf grote rechtszaken tegen criminelen en bendes. Hij signaleert dat klassieke opsporingsmethoden niet goed meer werken. Observaties van een misdaadjournalist die vaak als enige verslaggever in de rechtszaal overblijft.

'BOEVEN DOEN NIET AAN REORGANISEREN'

Misdaadverslaggever Paul Vugts observeert politie, OM en onderwereld

Altijd wat met misdaad gehad?

'Nou nee. Ik kwam bij Het Parool terecht en daar had je gevestigde collega's als Bart Middelburg, Violet Cotterell en Kurt van Es. Ik merkte al snel dat misdaad voor een Amsterdamse stadskrant een belangrijk onderwerp is. Er werden heel goede journalisten op gezet en er wordt veel ruimte voor ingeruimd in de krant. Als stadsverslaggever kun je er trouwens niet omheen. Criminaliteit is in Amsterdam voelbaar en zichtbaar is. Je loopt er zo tegenaan.'

Een jaar na het rapport-Van Traa trad je aan bij Het Parool. In je boek 'De strijd tegen de Amsterdamse onderwereld' ga je in op de gevolgen van de periode na de IRT-affaire. Je zegt dat het terugfluiten van politie en justitie de opsporing en vervolging van criminelen op achterstand heeft gezet.

'Dat heb ik zo ervaren. De angst om over de schreef te gaan heeft na de IRT-affaire nog lang doorgewerkt.

Je zag criminelen groeien. Ze voelden zich onaantastbaar. Pas tegen de millenniumwisseling kwam er een omslag.'

Waar zag je dat aan?

'Iedereen wilde wel zware criminelen voor de rechter brengen, maar steeds weer doemde het IRT-spook op. In rechtszaken kwamen advocaten te pas en te onpas met het argument dat het bewijs uit IRT-onderzoek kwam en besmet was. De befaamde "Dode Zeerollen" doken steeds weer op. Ondertussen zag je dat criminelen hun gang konden gaan. Sommige waanden zich onaantastbaar. Pas rond de millenniumwisseling zag je dat er strepen getrokken werden. Vanaf dat moment werden weer organisaties aangepakt. Criminelen werden geliquideerd en hun organisaties drongen door in de bovenwereld. De verhalen over afpersingen kwamen steeds meer aan de oppervlakte. Ook dat ze zich stevig nestelden in het vastgoed.

Als Amsterdamse verslaggever pik je dat op.'

In je boek komt een stoet van die zaken voorbij. Mink K., Willem H., Saban B., zaken tegen de Joego's, Hells Angels en vastgoedhandelaar Dirk-Jan P. Voor het grote publiek onbekenden, door de pers tot "bekende Nederlanders" gemaakt. Zit je dat dwars?

'Dat heldendom creëer je als verslaggever niet bewust. Het is een gevolg van publicaties. Lang niet alle criminelen zijn gelukkig met onze berichtgeving. Die zitten liever in de luwte. Toch vinden wij - Het Parool in mijn geval - dat je erover moet berichten. Dit is wat er óók in een stad als Amsterdam gebeurt. En het heeft gevolgen voor de bovenwereld, waardoor iedereen er mee te maken heeft.' ▶

Er zijn advocaten die alle media-aandacht aanvoeren om voor strafvermindering te pleiten. Voel je je daar ongemakkelijk bij?
'Het is onvermijdelijk. Er is ook ontzettend veel belangstelling voor dit soort zaken. De publieke tribune is regelmatig "uitverkocht" omdat mensen tot uit Groningen komen om een "dagje Willem H." te toen. Ik wil vermijden dat er een valse romantiek om een crimineel ontstaat. Door ook op te schrijven dat rond zo'n Willem H. zo'n beetje iedereen op onnatuurlijke wijze sterft.'

Misdaadverslaggevers schuiven aan in serieuze tv-programma's om over de onderwereld te vertellen. Paul Vugts zien we niet of nauwelijks. Is daar een reden voor?

'Ik concentreer me op de verslaggeving. Vaak is dat heel saai. Uren in de rechtbank zitten. Ik zie wel veranderingen. Het OM laat zich niet meer door advocaten de kaas van het brood eten. Officieren zijn ook voor camera's hun beeld van een zaak komen uitleggen. Ik word wel gebeld met het verzoek om op TV te komen spreken over de gekste bijzaken bij een proces. Zoals over de vrouwen rond Willem H. – over wie ik trouwens heel weinig weet. Dat soort media-optredens laat ik graag aan anderen over. Ik wil best zo nu en dan toelichten hoe een crimineel is doorgedrongen in de bovenwereld, maar ik de eerste plaats ben ik verslaggever van Het Parool.'

Heb je als journalist goed zicht op hoe de misdaad zich in de stad beweegt? Politie en justitie hebben er al moeite mee, laat staan de verslaggeverij?

'Ik weet het niet precies, maar ik denk dat wij net als politie en justitie maar een beperkt deel in ons vizier hebben. De "Hollandse netwerken" krijgen wij ook gemakkelijker in beeld. Een Willem H. spreekt ook meer tot de verbeelding dan iemand van een Nigeriaanse bende die vanuit Zuid-Oost actief is.'

Er zijn dus witte vlekken waar criminelen buiten het zicht van gezag en pers hun gang gaan?
'Op de krant is er een voortdurende discussie over. Hebben we wel de goede focus te pakken? Missen we niks? Als ik op de fiets van mijn huis naar "de bunker" rij, kom ik door wijken waarvan wij – maar ik denk ook de politie – niet echt weten wat daar op dit terrein gebeurt. Dat zijn delen van de stad die net zo'n vruchtbare bodem zijn voor de groei van criminaliteit als destijds de oude stadswijken waar de Heineken-ontvoerders hun wortels hebben. Daar proberen we wel tussen te komen, maar dat vergt veel van journalisten.'

Is het gemakkelijker met criminelen die het gemaakt hebben en bijvoorbeeld in Buitenveldert wonen in contact te komen?

'Criminelen zijn zichtbaarder voor ons geworden door de grote rechtszaken. Het is opvallend

dat ze vaak bij elkaar in de buurt wonen. Soms zelfs in dezelfde flat. Maar, waar ze wonen maakt niet zoveel uit voor het contact.'

In je boek laat je de successen en missers zien in een hele reeks geruchtmakende zaken. Je trekt daar ook conclusies uit.

Hoe is daar op gereageerd?

'Dat veel zaken het niet redden heeft ermee te maken dat klassieke opsporingsmethoden nog maar voor een deel of helemaal niet meer werken. Afluisteren, volgen, daar hebben ze vaak wat op gevonden. Het gevolg is dat er een beroep wordt gedaan op andere methoden om ze achter de tralies te krijgen. Wat erg effectief blijkt te zijn, is het financieel aanpakken van criminelen. Dat is niet zo spectaculair voor de buitenwereld – voor ons dus – maar werkt wel. Wat weer een belangrijk betrekkelijk nieuw fenomeen is en waar we ook nog veel over zullen verhalen – is de kroongetuige.'

In je boek wordt die voornamelijk geschetst in de hoedanigheid van een overloper die de werkelijkheid naar zijn hand zet.

'Wat we tot nu toe in grote zaken voorbij hebben zien trekken, zijn onbetrouwbare figuren, soms zelfs regelrechte mafkezen. Oké, die kunnen ook de waarheid spreken. Maar de ongelofelijke macht die ze in een strafzaak kunnen opbouwen, omdat die staat of valt met hun verklaringen en medewerking, is meestal ongezond, om het mild uit te drukken. Sommigen hebben zowat de regie in handen. Ik vind het belangrijk om daar over te berichten. Het publiek moet weten hoe het in zo'n zaak toegaat. Ik begrijp trouwens heel goed dat er toevlucht wordt genomen tot het fenomeen kroongetuige als niets anders werkt.'

Je zegt eigenlijk, de boeven zijn de politie te slim af daarom moet er wel gebruik worden gemaakt van "spijtoptanten", ongeacht het risico dat een zaak klappt en politie en justitie in hun hemd staan?

Ja. Bij de politie zitten heel knappe koppen. Er wordt veel bereikt en enorm veel geld en energie in geïnvesteerd. Tot zover mijn waardering. Door dat eeuwige gereorganiseer gaat de opsporing er op achteruit in plaats van progressie te maken. Neem het team ABC hier in Amsterdam, dat zich speciaal richt op Amsterdamse Beroepscriminelen. Daar zit machtig veel kennis. Dan wordt dat team weer opgebroken, omdat er weer een andere methode is bedacht. Boeven doen niet aan reorganiseren. Die wisselen niet van portefeuille 'om er eens fris' tegen aan te kijken. De wisselingen binnen het OM hebben hetzelfde effect. Wil je criminelen aanpakken, dan zul je je moeten invreten in de materie. Dat is zeker iets wat ik in de loop van de jaren heb geleerd.'

Heb je veel contact met de politie, het OM en de onderwereld?

'Een belangrijk deel haal ik uit de rechtszaken die ik volg. Soms zit ik

daar dagen in mijn eentje omdat de belangstelling van de andere media is weggeëbd. Dan zit ik daar nog met mijn ANP-collega Peter Elberse. Dan heb je kans dat je informatie oppikt, waar je later van zegt: oh, zit dat zo in elkaar. Met de politie ga ik zo nu en dan mee. Dat is heel nuttig. Met officieren en advocaten praat ik natuurlijk ook. Ik probeer volkomen transparant te zijn. Het gaat me om de achtergronden. Criminelen benaderen mij en ik hen soms. Dan moet ik ze meestal meteen uit de droom helpen. Ik ben geen notulist. Ik schrijf wat ik wil. Dat moeten ze beseffen anders ontstaan er vervelende misverstanden.'

Een boek als dit kan de verhouding met politie en justitie danig verstoren. Dat heeft destijds je publicatie van de "Endstra tapes" zeker gedaan. Hadden jij en co-auteur Bart Middelburg daar rekening mee gehouden?

'Er is lang over gewikt en gewogen. "Dit is belangrijk bewijs, kunnen we dat openbaar maken", hebben we ons afgevraagd. De uitkomst was – onder dreiging van juridische stappen tegen ons – dat we het zo belangrijk vonden dit te publiceren, dat we het hebben doorgezet. In een artikel hadden we nooit zo kunnen laten zien wat er zich op de achterbank van die rechercheauto heeft afgespeeld. Hoe de druk op Willem Endstra wordt opgevoerd om aangifte te doen tegen de mensen die hem afpersen. Die hij met naam en toenaam noemt. Hoe hij wordt ondervraagd. De leidende manier van hem uithoren, kun je alleen laten zien als je letterlijk afdrukt wat er is gezegd. Daar is ook kritiek op geweest. Dat het zulk slecht Nederlands was, waarin die achterbankgesprekken werden gevoerd. Ja, dank je de koekoek, we hebben ze authentiek gelaten. Endstra zegt op een gegeven moment: "als jullie niks doen, ben ik dood". En hij werd doodgeschoten. Het is een document, uniek in zijn soort, relevant als inkijk in hoe zoiets gaat. Alleen daarom al moest het gepubliceerd worden.'

'Kroongetuigen hebben buitensporig veel macht'

In "De strijd tegen de Amsterdamse onderwereld" maak je ook een balans op

'Ja, er is na een inhaalslag in de strijd tegen de Amsterdamse onderwereld een zeker evenwicht ontstaan. Er gaan zaken stuk, er volgen gedeeltelijke veroordelingen en er zijn successen. Ik stel vast dat politie en justitie wel een idee hebben wat de achtergronden van criminele bendes zijn en wie er achter zitten. Ze echt uitschakelen is wat anders. Beroepscriminelen zijn nauwelijks te volgen, af te luisteren, houden zich schuil tussen gewone burgers en bedrijven. Het is voor ons journalisten interessant te zien dat er van tactiek wordt gewisseld, zodra doorsnee opsporingsmethoden geen resultaten oplevert. Bijvoorbeeld het opzetten van zogenaamde dynamische controles, verkeersfuien zetten waar criminelen verwacht worden, waardoor behalve boetes ook informatie wordt verkregen en onderwereldfiguren het leven zuur wordt gemaakt. Dat zijn mooie ontwikkelingen om over te schrijven. Onorthodoxe middelen zullen, denk ik, in de toekomst toegepast moeten worden om de race met de onderwereld bij te houden. Of dat lukt, daar ben ik nog niet zo zeker van.' ◀

Tekst: Louis Cornelisse
Foto's: Robin Utrecht

Criminelen ontmoedigen, ondermijning tegengaan

Misdaad mag niet lonen! Daarom wil de overheid meer, slimmer, effectiever en zichtbaarder het uit misdaad verkregen vermogen van criminelen afpakken. Om dit te realiseren is het ketenprogramma Afpakken gestart. Hierin werken politie, OM en Bijzondere Opsporingsdiensten nauw samen. Het maakt immers niet uit wie het vermogen afpakt, als het maar wordt afgepakt. Met behulp van instrumenten uit het strafrecht, bestuursrecht en/of het civiel recht, wordt per keer de meest effectieve methode gekozen om de (financiële) situatie van de crimineel terug te brengen naar de situatie zoals die was voor het plegen van het strafbare feit.

Hierdoor ontmoedigt de overheid crimineel ondernemerschap, wordt ondermijning van de maatschappij tegengegaan en kan de misdadiger geen geld investeren in nieuwe criminele activiteiten of in de bovenwereld. Dat maakt Nederland veiliger.

Beslagbeheer en executie

Een geslaagde incasso begint bij de opsporing

Hoe meer conservatoir beslag, hoe makkelijker en sneller het mogelijk is om een opgelegde ontnemingsmaatregel volledig te incasseren. De “afpakkers” van de B00M-afdeling Beslagbeheer & Executie nemen het voortouw.

Met name in grotere ontnemingszaken stuit het OM op beroepscriminelen die er alles aan doen om hun criminele winsten te verbergen en te versluieren. Het is dan ook zaak om tijdig en herhaaldelijk te onderzoeken waar verdachten en veroordeelden hun vermogen hebben. Een geslaagde incasso begint bij de opsporing, of nog eerder. Telkens wanneer vermogen wordt aangetroffen, is het zaak zo snel mogelijk conservatoir beslag te leggen. Conservatoir beslag kan vele vormen aannemen: cash geld, waardevolle voer- en vaartuigen, kunst, antiek, sieraden en zelfs vliegtuigen.

Doener

‘Het conservatoire beslag moet goed beheerd zijn in het belang van de uiteindelijke executie. Als dat lukt, ben ik helemaal happy’, zegt beheerder conservatoir beslag Astrid

Veenema-Wedzinga. Zij is een van de acht medewerkers van de in Leeuwarden gevestigde afdeling Beslagbeheer van Bureau Ontnemingswetgeving OM (B00M). De afdeling heeft een afhandelende, adviseerende en coördinerende rol voor al het nationale en internationale conservatoire beslag. Hoofddoelen van beslagbeheer zijn het risico van waardedaling van het gelegde conservatoire beslag zoveel mogelijk tegen te gaan en de bewaarkosten te beperken. De medewerkers van deze afdeling hebben dagelijks contact met officieren van justitie, parketsecretarissen, beslagmedewerkers van de parketten, medewerkers van de opsporingsdiensten, deurwaarders, advocaten, Domeinen Roerende Zaken (DRZ) en DVOM/F. Veel contacten; dus vele rinkelende telefoons, diverse faxen die binnenrollen en tientallen mailberichten om af te handelen.

‘Als beheerder ben je een doener’, zegt Astrid Veenema. ‘Vanaf het moment dat er conservatoir beslag gelegd is en dat beslag door de beslagmedewerkers van de parketten in Compas is geregistreerd, wordt het beheer aan ons overgedragen. Zo kunnen we de parketten maximaal ondersteunen. Die ondersteuning begint trouwens ook al voordat het conservatoire beslag geregistreerd is, door vragen die vanuit opsporing en parket aan ons worden gesteld. Beslagbeheer zorgt in beginsel ervoor dat conservatoir beslag daar komt waar het thuishoort. Cash geld bij DVOM/F, roerende zaken bij DRZ. Daarnaast zorgen wij ervoor dat roerende zaken getaxeerd worden en de WOZ-waarde wordt bij de parketten aangevraagd. We zetten het conservatoire beslag dat daarvoor geschikt is zo snel mogelijk om in een opbrengst. Kortom, wij maken inzichtelijk wat de totale waarde van al het gelegde conservatoire beslag is. Zo kan het parket bepalen of er voldoende conservatoir beslag is. Daarnaast biedt die informatie ook een indicatie voor het parket, in relatie tot de landelijke opdracht voor beslagleggingen.’

Advocaten

Veenema: ‘In de dagelijkse praktijk hebben we veel contact met advocaten. Zij willen graag weten of het conservatoire beslag tegen be-

taling “teruggekocht” kan worden, de zogenoemde zekerheidsstelling. Al het beslag, zoals een auto, banktegoeden of onroerend goed, kan teruggekocht worden. Maar het OM bepaalt of wij op dat verzoek ingaan. Het leuke aan mijn werk is dat alle zaken anders zijn en dat iedere dag anders is. Het is maatwerk. De ene dag zorg je ervoor dat DRZ sneller en beter auto’s kan verkopen, de volgende dag ben je met de Belastingdienst aan het afstemmen over beslagleggingen. De dag daarna neem je deel aan een landelijke werkgroep met raakvlakken voor conservatoir beslag. Daarnaast vind ik internationale contacten die ik heb, best spannend. Bijvoorbeeld naar aanleiding van auto’s met diefstalsignaleringen. Zo heb je de taalbarrière waar je mee om moet gaan. Maar ook dan is het mijn uitdaging om de zaak rond te krijgen.’

Executie van ontneming

Het OM zorgt ervoor dat strafbare feiten worden opgespoord en vervolgd. Maar het OM houdt ook toezicht op de goede uitvoering van het vonnis van rechters; opgelegde boetes of maatregelen moeten worden betaald, gevangenisstraffen uitgezeten, taakstraffen goed uitgevoerd. Dat geldt ook voor een door de rechter opgelegde ontnemingsmaatregel. De verdachten terugbrengen in de situatie ►

Afpakteams

"Afpakken" voorkomt dat misdaad loont en dat crimineel vermogen wordt geïnvesteerd in de bovenwereld. Vroegtijdig traceren en in beslag nemen van geld en goederen vergroot de kansen. In het kader van het programma Afpakken intensiveren verschillende OM-regio's deze aanpak en richten zij, samen met hun regionale ketenpartners, "afpakteams" op. Deze teams worden in samenwerking met het Bureau Ontnemingswetgeving OM (BOOM) ingericht. Een officier van justitie, een parketsecretaris, een forensisch accountant, een civiel juridisch adviseur en een vermogenstraceerder maken deel uit van dit multidisciplinaire team.

voordat zij begonnen aan de criminele activiteiten, is het uitgangspunt van de ontnemingswetgeving. Zo wordt ook voorkomen dat zij met crimineel vermogen opnieuw beginnen. Dat geld vloeit waar mogelijk terug naar slachtoffers en anders naar de staatskas.

De vijf medewerkers van de afdeling Executie werken eveneens in Leeuwarden en houden zich dagelijks bezig met beleid en vermogens-tracering van complexe ontnemingszaken vanaf honderdduizend euro. Dat doen zij in nauwe samenwerking met het Centraal Justitiele Incasso Bureau, het CJIB dat belast is met de incasso.

'Van de meeste opgelegde ontnemingsmaatregelen', zo schetst beleidsmedewerker Executie Martina Braun het probleem, 'is slechts in tien procent conservatoir beslag gelegd. Stel je hebt een ontnemingsvordering van tienduizend euro, maar je hebt slechts tien procent conservatoir beslag. Dan moet er nog negenduizend euro van de veroordeelde geïnd worden. En bij grotere zaken is dat gat natuurlijk vele malen groter. Daarom vinden wij dat een geslaagde incasso en executie al bij de opsporing begint, misschien zelfs eerder. De netwerken en de financiële situatie van de verdachte moeten in het begin van een onderzoek zo goed mogelijk in kaart gebracht worden. Alleen dan ontstaat een compleet beeld van het vermogen van de verdachte.'

Vermogenstracering

We willen de opsporingsfase en de executiefase op elkaar aan laten sluiten, zegt Braun. 'Het moet een keten van vermogenstracering en conservatoir beslag zijn. Zo gaan we op "klapdagen" bijvoorbeeld steeds meer inzetten op het leggen van conservatoir beslag op bezittingen van de verdachte. Maar daarmee

ben je er niet. Want de gemiddelde duur van een grotere ontnemingszaak is zeven jaar. Tussendoor kun je niet stilzitten. Je moet dus ook na de klapdag nog regelmatig kijken of er nog wijzigingen zijn in de vermogenspositie van de verdachte en of je nog vermogen kan beslaan. Ook daarom richten onze vermogenstraceerders zich met hun speurwerk naar crimineel vermogen op de hoger beroepszaken. Want voordat het CJIB daadwerkelijk kan incasseren, moet het vermogen van de verdachte wel opgespoord zijn. Executie is immers een verantwoording van de gehele justitieketen.'

Martina Braun: 'Ook sturen wij op het incassoresultaat door de grotere zaken te volgen waarin sprake is van hoge ontnemingsvorderingen. Daarom hebben wij dagelijks contact met diverse regioparketten om de stand van zaken van de dossiers door te nemen. Maar het innen van een ontnemingsmaatregel is niet altijd de beste oplossing. Je kunt ook kiezen voor een verbeurdverklaring of een schikking, dus kijken we per dossier naar de meeste efficiënte en reële mogelijkheid. Misdaad mag niet lonen, zo leveren wij dagelijks onze bijdrage aan afpakken van crimineel vermogen...'

Tekst: Dickey Gardenier

Contact

Vragen over executie van ontnemingsmaatregelen? Bel dan met de afdeling Executie BOOM via: 058-234 1140/1180, of mail via: boom.executie@om.nl

Vragen over conservatoir beslag? Bel met de afdeling Beslagbeheer van het BOOM via: 058-234 1174, of mail via: boom_beheerder@om.nl

Een blik in de zittingszaal. Wat gebeurt er bij de strafrechter en wat eist de officier? Wie worden en berecht en waarom?

Deze keer: hennepsteelt via het internet.

Bloeiende handel

'Als ik u zo hoor, zou u het morgen weer doen'

Spullen nodig voor de hennepsteelt? Ga online. Even googelen, Marktplaats op, een paar e-mailtjes sturen, 300 euro betalen en je kan als hennepkweker aan de slag. Zo is Samir ook begonnen met het kweken van hennepplantjes, vertelt hij vandaag aan de strafrechter. Zijn echte beroep is administratief medewerker, maar hij ging gebukt onder zware financiële problemen dus nam hij zijn toevlucht tot de hennepsteelt. Een jaar lang tierden de hennepplanten welig bij hem thuis, tot de burens klaagden over stankoverlast. De politie arriveerde en dat was het einde van zijn bloeiende bedrijf.

Hoewel bloeiend? Samir kan het niet laten te benadrukken dat hij niet over groene handen beschikt. Hij was een beginneling en had werkelijk geen flauw idee hoe het allemaal werkte met die plantjes. Er stonden er slechts 300 in zijn woning, de eerste oogst mislukte en de inkomsten waren alles-behalve lucratief. De officier van justitie schetst een ander beeld. Geen amateuristische liefhebberij en gerommel met een

paar plantjes: de forensische opsporing heeft 521 hennepplanten in Samirs woning aangetroffen. Dat is bedrijfsmatig te noemen. Er is één jaar geteeld, vier keer geoogst en dat leverde Samir ruim 144.000 euro op. Een flink bedrag. Dit geld komt door verkopers en gebruikers in het criminele circuit terecht en werkt ontwrichtend op de Nederlandse samenleving, aldus de officier. Ook zijn er grote hoeveelheden elektriciteit illegaal afgetapt. Strafbare feiten waar forse straffen op staan. Voor Samir eist ze een gevangenisstraf van 8 maanden. En dat niet alleen, Samir moet ook financieel bloeden: het toekennen van een ontnemingsvordering van 133.000 euro lijkt de officier redelijk. Samir protesteert. Zoveel planten had hij niet en hij als amateur, heeft slechts schamele vruchten van zijn oogst kunnen plukken. En ja, daar heeft hij spijt van, er was alleen geen andere uitweg, het water stond hem aan de lippen. Het lijkt erop dat Samir voornamelijk het mislukken van zijn bedrijfsvoering en zijn magere inkomsten betreurt,

maar zich niet zo druk maakt over het door hem gepleegde misdrijf. Dat vindt de rechter ook. 'Als ik u zo hoor, zou u het morgen weer doen', houdt ze Samir voor. Die schudt beslist zijn hoofd. Samirs advocaat doet ook nog een poging het aantal planten en oogsten te betwisten en hiermee de straf en de ontnemingsvordering naar beneden bij te stellen, maar zijn betoog overtuigt de officier van justitie niet. En de rechter? Die legt 14 dagen later Samir een werkwaardelijke gevangenisstraf van een maand met een proeftijd van een jaar. De ontnemingsvordering wordt toegewezen, maar naar beneden bijgesteld en wel tot 68.000 euro. Samir wilde rijker worden van de hennepsteelt, maar hij staat er -met het OM en de elektriciteitsmaatschappij als nieuwe schuldeisers- financieel slechter voor dan eerst. Bovendien staat hem een niet geringe taakstraf te wachten. Dat misdaad niet loont is vandaag weer eens overtuigend bewezen.

Tekst: Anna Italianer
Illustratie: Guusje Kaayk

Martine Dontje:

‘Ik denk dat Zembla het achteraf wel begrepen heeft dat we niets konden zeggen’

Risicovol schuiven met spaargeld

Beleggen in een luxe vijf sterren ressort op de Caraïben

De vooruitzichten waren fantastisch. Honderden investeerders stonden in de rij om geld te beleggen in een luxueus bouwproject op de Caraïben. In werkelijkheid kwam er niets van terecht. FP-officier Martine Dontje: ‘Het land dat was aangekocht voor het golf- en beach resort was niet meer dan een stukje onherbergzaam land met wat koeien erop.’

Het is eind negentiger jaren. In de uitgebreide prospectus schetst de president van het beleggingskantoor GolfOne Group, de heer P., de financiële vooruitzichten als zonnig. “De droom van iedere belegger is dat zijn investering iedere 4 – 5 jaar verdubbelt. Het vervroegde pensioen, de wereldreis, de tweede woning en ‘last but not least’ financiële onafhankelijkheid komen zo binnen handbereik.” In dertig full colour pagina’s wordt gedetailleerd beschreven hoe lucratief de investering is. Met het geld wordt een luxueus vijf sterren Columbus Beach & Golf Resort gebouwd op de Dominicaanse Republiek. Het Nederlandse verkoopbureau en de informatieve website garanderen zekerheid. Naast de beloftes wordt er ook uitgebreid stilgestaan bij de risico’s en welke zekerheden voor de investeerders zijn ingebouwd. Vooral de clause waarin gesproken wordt over een ‘break even point 1’, ofwel BEP I, boezemt investeerders vertrouwen in. Het is een clause waarin is vastgelegd dat beleggers geld terugkrijgen als er voor een bepaalde datum niet gestart is met de bouw. Meer dan duizend investeerders betalen inleggeld. En zeker driekwart gaat daadwerkelijk met de GolfOne Group in zee. Door de beleggers wordt door de jaren heen een totaalbedrag opgebracht van ongeveer 23 miljoen euro. ▶

Doorzoeking

'Caribbean Comfort BV', 'Macao Beach investment plan', 'Columbus investment' of 'Columbus Exclusieve ressort': het zijn verschillende namen voor hetzelfde project met dezelfde mooie vooruitzichten, weten officier Martine Dontje en haar secretaris Ron Dragt inmiddels. 'Pure oplichting en verduistering', aldus de aanklager. Eind 2007 en begin 2008 ontving de Autoriteit Financiële Markten (AFM) meldingen van beleggers. Ze waren al jaren, velen al vanaf eind jaren '90, aan het lijntje gehouden. 'Twee jaar eerder was P. al veroordeeld voor overtreding van de Financiële Toezichtswetgeving. Maar daarmee hadden de beleggers hun geld niet terug. De AFM deed aangifte bij het Functioneel Parket (FP). Er werd een doorzoeking gepland in de herfst van 2008. Martine Dontje herinnert zich nog goed dat het FP benaderd werd door de redactie van het actualiteitenprogramma Zembla met de vraag waarom het OM niets ondernam tegen oplichter P. 'Tijdens de uitzending hebben we gedaan alsof we van niks wisten. Ik denk dat Zembla het achteraf wel begrepen heeft dat we niets konden zeggen. Ze hebben naar mijn weten ook nooit meer gereageerd.'

Op de dag van de doorzoeking is het kantoor van het verkoopsteam in Nederland uitgekamd. Verdachte woonde zelf op de Dominicaanse Republiek. 'Middels een rechtshulpverzoek hebben we gevraagd om zijn uitlevering.'

Langstzittende verdachte

'De magistraat van de Dominicaanse Republiek was zeer welwillend. Die heeft met een witwassteam onder de grootste geheimhouding de actiedag op de Dominicaanse Republiek voorbereid.' Zaakofficier Dontje was speciaal overgevoegen om daarbij te kunnen zijn. 'Op de Dominicaanse Republiek vonden doorzoeken plaats en zijn diverse personen gehoord. De rechercheurs van de Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst (FIOD) waren daar ook bij aanwezig. Mijn aanwezigheid was nuttig omdat ik daarmee liet zien dat het OM de zaak serieus vond. Ook hebben we besproken dat de opbrengst van het beslag ten goede zou komen aan de slachtoffers, iets wat in het kader van internationale rechtshulp niet standaard is.'

De officier was zelf ook aanwezig bij de aanhouding. 'De verdachte was bijzonder verbaasd. Hij waande zich compleet veilig op de Dominicaanse Republiek. Hij had dit helemaal niet verwacht. En hij was nog verbaasder toen hij door kreeg dat hij mee terug moest naar Nederland.'

Op de bezittingen van verdachte werd beslag gelegd. Op zijn luxe dubbele penthouse. Op sieraden. Op zijn collectie kunst. Op gebouwen.

'Een administratie werd er niet gevonden. En dat terwijl aan verdachte miljoenen euro's waren toevertrouwd. Dan mag je verwachten dat iemand een fatsoenlijke boekhouding bijhoudt.'

P. werd in juni 2009 naar Nederland gevlogen en heeft tot aan de zitting – ruim twee jaar later – in voorlopige hechtenis gezeten. Hij is daarmee de langstzittende FP-verdachte. 'De termijn van zijn voorarrest werd steeds opnieuw verlengd vanwege gevaar voor herhaling en vluchtgevaar. Dat hij al eerder was veroordeeld zal zijn zaak geen goed hebben gedaan.'

Teniet doen van een inschuld

691 Gedupeerden hadden zich uiteindelijk gemeld. De FIOD had de handen vol aan het in kaart brengen van de geleden schade. Een monnikenwerk waarbij duidelijk moest worden wie wat had ingelegd in welke belegging of soort project, wanneer dat had plaatsgevonden en wat gedeeltelijk, helemaal of helemaal niet was uitbetaald. En dat vanaf eind jaren '90. De ingelegde bedragen varieerden van een paar duizend euro tot twee ton. Beleggers moesten door de geleden schade hun huis verkopen of waren hun pensioengelden kwijtgeraakt.

'Ik stond voor de keus om in het onderzoek terug te gaan tot het einde van de vorige eeuw, maar besloot het pragmatischer aan te pakken.'

Martine Dontje overzag snel dat ze beter aan de "achterkant" dan aan de "voorkant" van de zaak kon beginnen. Niet ingaan op het verzoek van de tegenpartij om ongeveer vijftien getuigen op te

Kansrijke vordering

Parketsecretaris Ron Dragt: 'Om de benadeelde partijen een zo groot mogelijke kans te geven dat hun vordering werd gehonoreerd door de rechtbank, hebben wij de benadeelden een eenvoudige vordering laten indienen. Zaken als advocaatkosten, gemist rendement en dergelijke namen we niet mee. Ook hebben wij gevraagd om terugontvangen bedragen, bijvoorbeeld in de vorm van rendement, van de geleden schade af te trekken. De FIOD heeft veel extra werk gemaakt van het zo eenvoudig en overzichtelijk mogelijk maken van alle cijfers. Inmiddels wijzigde de wetgeving op 1 januari 2011 en mochten de vorderingen geen onevenredige belasting van het strafgeding opleveren. Deze wijziging van beleid heeft er mede voor gezorgd dat een groot deel van de vorderingen werd toegewezen.'

roepen. Niet het hele onderzoek richten op de onjuiste informatie die verdachte de beleggers had voorgehouden, maar zich concentreren op het teniet doen van een inschuld. Er is weinig jurisprudentie over deze vorm van oplichting. Verdachte had de inleggers voorgehouden dat ze hun geld terug zouden krijgen als op uiterlijk 31 december 2007 het project niet van start was gegaan. Daar had ook iedereen voor getekend. Anderhalve maand voor de verlooptdatum kraaide verdachte victorie: "BEP 1 is gehaald! Het project gaat beginnen!" Maar in werkelijkheid was dat helemaal niet het geval. Verdachte heeft het BEP I enkel afgekondigd omdat inleggers anders hun geld zouden opeisen.

Waarschuwing

Martine Dontje begon haar requisitoir met een waarschuwing: 'Het staat mensen vrij om geld vanaf een veilige spaarrekening naar een risicovolle belegging te schuiven. Dat is een keuzevrijheid die iedereen heeft en dat moet ook zo blijven. Maar het kan ook misgaan. Ter voorkoming van meer ellende in de toekomst zouden beleggers voor zichzelf kritische vragen moeten stellen als hen een beleggingsproduct wordt aangeboden.' De officier neemt er de tijd voor: 'Zelf nadenken en niet klakkeloos aannemen wat een (financieel) adviseur vertelt. De vraag die mensen zich moeten stellen is: kan ik dit geld missen als het fout gaat? Is het voor de studie van de kinderen? Doe het dan niet. Geld nodig voor een pensioen? Niet doen.' Ze eist vijf jaar onvoorwaardelijke gevangenisstraf voor oplichting, verduistering witwassen en overtreding van artikel 2:55 van de Wet op het Financieel Toezicht, oftewel het zonder vergunning aanbieden van een beleggingsobject. Plus de tenuitvoerlegging van vier maanden voorwaardelijke gevangenisstraf van de vorige veroordeling. De rechter vonniste één jaar minder, omdat verdachte al twee jaar in voorlopige hechtenis had gezeten in een huis van bewaring dat een zwaarder regime kent dan de gevangenis. De vordering tenuitvoerlegging werd toegewezen. De rechtbank wees ook de vorderingen van de benadeelde partijen toe, een bedrag van ruim 8 miljoen euro. 'Maar of de mensen daarmee hun geld terugkrijgen?' Martine Dontje schat die kans bijzonder klein in. 'Er is geen geld meer, althans wij hebben het niet kunnen vinden. De verkoop van de in beslag genomen spullen in Nederland en de Dominicaanse Republiek levert maar een schijntje op in vergelijking met wat de beleggers kwijt zijn.' ◀

Tekst: Thea van der Geest
Foto: Edith Paol

'Witteboorden-criminaliteit vond ik onderbelicht'

OVER MARTINE DONTJE (38):

Op de eerste dag in 2008 dat Martine het Functioneel Parket (FP) binnenstapte werd deze beleggingsfraudezaak besproken.

Martine kwam van het arrondissementsparket Amsterdam waar ze vanaf de RAIO-opleiding in 2000 had gewerkt.

Ze heeft naast haar rechtenstudie ook economie gestudeerd aan de Vrije Universiteit Amsterdam. 'De stap naar het FP was voor mij dan ook voor de hand liggend.

De aanpak van witteboordencriminaliteit vond ik onderbelicht. De pakkans is klein en de straffen laag. Fraudezaken worden ook vaak getraineed. Als criminelen een pak dragen komen ze er makkelijker vanaf dan Jan met de pet.'

De beleggingsfraudezaak eindigde in een veroordeling. P. is daartegen in hoger beroep gegaan. Martine: 'Verdachte heeft niet gezegd dat hij het verkeerd heeft gedaan. Dat hij het geld van de investeerders heeft besteed aan andere zaken dan het project. Tijdens de zitting kwam hij met weer een nieuw verhaal waarom er geen sprake was van oplichting. Ik denk dat hij het zo weer zou doen.'

► Afscheid Henk van Brummen

Tijdens zijn afscheid van het OM kreeg PG Henk van Brummen door minister Ivo Opstelten de versierselen opgespeld behorende bij zijn benoeming als Officier in de orde van Oranje-Nassau.

Het Wereldmuseum in Rotterdam was op 1 december het decor van de afscheidsreceptie van Henk van Brummen. Die locatie was niet

toevallig, bleek uit de toespraak van PG Herman Bolhaar tot hem sprak. 'Je bent als de stad zelf, Henk. Wanneer ik aan Rotterdam denk, komen er vier eigenschappen bij mij boven die evengoed op jou kunnen slaan. Een enorme werkkraft. Een absoluut gebrek aan kapsones. Een havenstad die in verbinding staat met de rest van de wereld. En een niet stuk te krijgen pioniersmentaliteit.'

Foto: Wouter Went

► Meer mogelijkheden om te fouilleren

Burgemeesters kunnen straks voor maximaal twaalf uur een gebied aanwijzen waar de politie preventief op wapens mag fouilleren als dat noodzakelijk is voor de handhaving van de openbare orde.

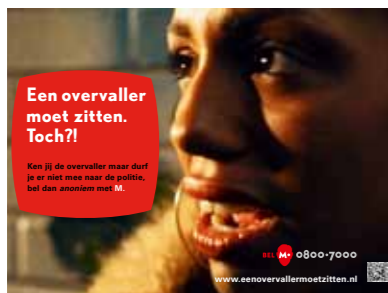
Het moet dan gaan om een plotse gebeurtenis, bijvoorbeeld een stevige vechtpartij bij de uitgang van een discotheek of café of een

dreigende confrontatie tussen voetbalhooligans in de buurt van een treinstation. De (hulp)officier van justitie geeft in zo'n geval de politie opdracht onmiddellijk in actie te komen. Dit blijkt uit een wetsvoorstel van minister Opstelten van Veiligheid en Justitie dat begin december bij de Tweede Kamer is ingediend.

De nieuwe bevoegdheid is bedoeld voor een kortstondige fouilleeractie. De burgemeester heeft vooraf

geen toestemming van de gemeenteraad nodig; hij informeert de raad zo spoedig mogelijk na afloop. Nieuw is ook dat de agenten aangehouden personen die worden afgevoerd naar het politiebureau altijd kunnen fouilleren aan hun kleding, inclusief tassen en rugzakken. Nu is dat alleen mogelijk bij dreigend gevaar voor leven of veiligheid van de arrestant, of van de agent zelf.

► Meer overvalmeldingen

Op 6 september lanceerde Stichting Meld Misdaad Anoniem (kortweg M.) samen met minister Opstelten van Veiligheid en Justitie de campagne "Een overvalvermoeder moet zitten, toch?!" Het aantal meldingen over overvallen is sindsdien flink gestegen.

Van september tot en met november kwamen er bij M. 161 serieuze tips binnen. Dat is een stijging van 42 procent ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. Van de binnengekomen meldingen bleek 87 procent bruikbaar. Bijna alle tips zijn door de politie in onderzoek genomen. Tot nu is bekend dat er mede door de M.-tips negentien verdachten zijn aangehouden en vijf zaken opgelost.

► Strafrecht als publiekstrekker

Een nagespeelde rechtszitting over een winkeloverval trok honderd geïnteresseerden.

Rechtbank en OM Den Haag openden op 23 november 's avonds hun deuren. Het publiek kon een nagespeelde zitting over een fictieve winkeloverval bijwonen. Tijdens de zitting werd duidelijk dat een caissière van een supermarkt was bedreigd en verwond met een mes. Zij moest geld uit de kassa afstaan. Aandachtig luisterde het publiek naar de ontkenkende verklaringen van de verdachte, keek het naar de bewakingscamera-beelden en luisterde het ademloos naar de emotionele verklaring van het slachtoffer. Na de eis en het vonnis (een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van 3,5 jaar plus een schadevergoeding) vertelde Nico Saleminck

Foto: Cornelia de Jong

van politie Haaglanden over de aanpak van overvallen in de regio Haaglanden en lichtte advocaat Rob Heemskerk toe hoe hij als verdediger de belangen van een cliënt behartigt.

Na afloop van de zaak stond het publiek te popelen om vragen te stellen aan de aanwezige

partijen. 'Waarom zitten er drie rechters?' 'Hoe wordt de strafmaat bepaald?' 'Wat als de verdachte de schadevergoeding niet betaald?' Een week later konden geïnteresseerden in het kantongerecht in Gouda een nagespeelde zitting bijwonen, ook daar zat de zaal vol.

OMGESLAGEN

ONSchuldig

'Daarbij is met name van belang dat opsporing een taak van de politie is en dat het internet een zeer ingrijpend medium is. Vanwege de 'olievlek'-werking van het internet kan een onschuldig iemand namelijk tot in lengte van dagen geconfronteerd worden met een onterechte beschuldiging.'

Anke Verhoeven,
blog SOLV Advocaten - 14 november 2011

DEZELFDE GROEPEN

'We konden met onze studie in de hand tegen de burgemeesters zeggen: het maakt niet uit of je de drugshandel de kop in wilt drukken of de woninginbraken wilt terugdringen, je komt toch bij dezelfde groepen uit.'

Edward van der Torre, onderzoeker aan de Politieacademie, over de criminele infrastructuur in Brabant, Binnenlands Bestuur, 2 december 2011

ANDERS HENNEP

Politie neemt in beslag, OM beslist, DRZ vervoert en vernietigt

RUIMEN

Er zijn landelijk grote verschillen in de manier waarop hennepkwekerijen worden ontruimd en in de kosten daarvan. Politiekorpsen hanteren hun eigen werkwijzen en werken met diverse ruimingsbedrijven samen. Met ingang van 1 januari gaat het allemaal anders en beter.

Zó kunnen we niet met een verboden product als hennep omgaan. Er valt veel te verbeteren in de integriteit, de uniformiteit en verlaging van kosten en administratieve lasten bij het ruimen van kwekerijen. Die conclusie trokken OM en politie recent. Waarom? Tijdens een informatiebijeenkomst over een nieuwe werkwijze die op 1 januari van start gaat somt projectleider Programma Aanpak Georganiseerde Hennepteelt Geert Broeren (parket Den Bosch) het maar eens op: 'Bij de verschillende politiekorpsen bestond een enorme diversiteit bij het ontruimen van hennepkwekerijen. Elk korps had zo zijn eigen bedrijven waarmee men samenwerkte. Het kwam voor dat na een ontruiming de in beslag genomen spullen met het bedrijf meegingen, zonder dat de vernietiging voldoende werd gecontroleerd. Sommige korpsen haalden een kwekerij helemaal leeg; andere vernielden vooral en lieten de spullen dan achter. De Domeinen Roerende Zaken (DRZ), een landelijk werkende organisatie, bleek maar in zes politieregio's betrokken te zijn bij de ontmanteling van hennepkwekerijen. De kosten per ontmanteling liepen landelijk uiteen van drie- tot vierhonderd euro tot het vijfvoudige daarvan. Bovendien kwamen de baten, zoals de vergoeding voor koper, niet aan de overheid maar aan de bedrijven ten goede.'

Eén werkproces

En daarom zitten ze op 7 december bij elkaar in het OM-vergadercentrum Papendorp in Utrecht, de officieren van justitie en afdelingshoofden met voldoende middelen in hun portefeuille. Met de invoering van de nieuwe werkwijze gaat de ontmanteling en ontruiming van hennepkwekerijen – ruim 5000 per jaar - voortaan in het hele land op dezelfde manier. 'Het was een lastige klus om het OM, DRZ en 25 politiekorpsen in één werkproces te krijgen', zegt Chris van Dam, fungerend hoofdofficier in Haarlem en portefeuillehouder Beslag, die de bijeenkomst opende. 'Met de komst van de Nationale politie lijkt dat makkelijker te worden, hoewel nog niet alle korpsen op 1 januari meedoen.' Na Van Dam houden Geert Broeren van het OM en Henry Bosman van DRZ een korte inleiding. De opkomst is niet overweldigend: zo'n vijftien personen, maar de beperkte grootte van de groep maakt het makkelijk om met elkaar en met de inleiders van gedachten te wisselen en suggesties te doen voor de nieuwe werkwijze, en daar is de bijeenkomst ook voor bedoeld. Want de officier van justitie staat straks met het procesverbaal op zitting en dan moet de nieuwe werkwijze niet

alleen logistiek maar ook strafvorderlijk optimaal zijn. De te introduceren nieuwe werkwijze is de afgelopen tweeënhalf jaar ontwikkeld door het Programma Aanpak Georganiseerde Hennepteelt en het OM-project Beslag, in samenwerking met DRZ en de Nederlandse politie.

Het OM beslist

De politie neemt in beslag, het OM beslist, en DRZ vervoert en vernietigt. Dát is de kern van de nieuwe manier van werken. Zo is de taakverdeling zoals die moet zijn, zegt Van Dam. Het document waarin de nieuwe werkwijze is beschreven is inmiddels goedgekeurd door het College van procureurs-generaal en rondgestuurd naar alle parketten. Het gaat niet om nieuwe regelgeving, maar alleen om een verbetering van de praktische gang van zaken: een landelijke uniforme en gestandaardiseerde methode van ontmantelen, ruimen en in beslag nemen. De procedure gaat in grote lijnen als volgt. De politie gaat naar een hennepkwekerij om deze te ontmantelen en te ontruimen, gepland of ongepland (heterdaad). De inbeslagname wordt gemeld bij de weekdienst- of piketofficier, die toestemming geeft tot inbeslagname en zonodig toestemming geeft om spullen te vernietigen. Na akkoord door de officier gaat de politie tot inbeslagname over en doet daarvan melding aan DRZ, die daarvoor een front office beschikbaar heeft dat 24/7 bereikbaar is. DRZ heeft landelijk de regie voor de ontruiming, in opdracht van het OM. DRZ activeert de ontruiming, geeft toestemming voor afvoer en zorgt voor het transport en voor de verwerking. Daarbij wordt in de toekomst nog maar samengewerkt met één bedrijf waarmee via een Europese aanbesteding een overeenkomst is gesloten. De politie is verantwoordelijk voor de registratie van de spullen via de nieuwe uniforme Ruimlijst Hennep. Na ondertekening door de verbalisant en vermelding van de naam van de officier in wiens opdracht is gehandeld worden de spullen overgedragen aan DRZ. Op de nieuwe Ruimlijst Hennep staat per item vermeld wat ermee moet gebeuren: in beslag nemen, ter plekke vernietigen of achterlaten. De afvalstromen staan in de toekomst vast omdat de handelwijze per aangetroffen voorwerp uniform wordt. En als de afvalverwerking wat oplevert, hetgeen soms voorkomt, bijvoorbeeld voor het koper in de transformatoren, dan is dat voor de overheid. Dat helpt in de kostenreductie, naast een grotere efficiency en een duidelijk contract met het ruimingbedrijf. ▶

Gedroogde hennep

De deelnemers aan de informatiebijeenkomst zijn gespitst op de mogelijkheden en onmogelijkheden die het nieuwe formulier op zitting zou opleveren en daardoor leveren zij een waardevolle bijdrage aan de nieuwe werkwijze. Een aantal merkt op dat op de Ruimlijst Hennep alleen hennepplanten, moederplanten en stekken vermeld staan, terwijl het regelmatig voorkomt dat er ook gedroogde hennep wordt aangetroffen. 'De combinatie kwekerij – drogerij is heel gebruikelijk', zoals een deelnemer zegt. Hennepplanten worden geteld, maar gedroogde hennep moet worden gewogen. De officier van justitie heeft het gewicht nodig voor de tenlastelegging. 'Het gaat er niet alleen om dat de ontruiming van de hennepkwekerijen logistiek in goede banen is geleid, maar ook dat we er strafvorderlijk mee uit de voeten kunnen', zegt een van de deelnemers. Marjoleine ten Velde, officier in de regio Arnhem – Zutphen, stelt voor om de uniforme Ruimlijst Hennep aan te vullen met de term "gedroogd materiaal". 'Die lijst gaat een grote rol spelen, dan kan hij maar beter zo compleet mogelijk zijn.' Zij krijgt bijval van de andere deelnemers en ook Van Dam kan zich in de suggestie vinden. Toch is na de bijeenkomst in overleg met het Beslag Interventie Team van de politie besloten de gedroogde hennep buiten de standaard ruimingswijze

te houden. Reden, aldus Van Dam later: 'Het wegen is een nauwkeurige klus die voor de verdachte grote consequenties kan hebben. Besloten is dat gedroogde hennep afzonderlijk in beslag wordt genomen.' Van Dam benadrukt de rol die het OM heeft in het proces van in beslag nemen: beslissen. Hoewel het op dit moment soms de hulpofficier van justitie is die beslissingen op dit vlak neemt, voorziet de nieuwe werkwijze er in dat dit –vooralsnog– de officier van justitie zelf is. André de Bruin, parketsecretaris in Den Bosch, vindt dit een achteruitgang maar Van Dam houdt voet bij stuk. Hij noemt de relevante vragen bij de inbeslagname: 'Is er voldoende om een zaak rond te krijgen? Van wie is de kwekerij? Is het wel de bedoeling dat alles wordt vernietigd of heb ik om inhoudelijke redenen bepaalde dingen nodig voor de strafzaak, bijvoorbeeld omdat er een onderzoek loopt? Als officier kun je bewijsrechtelijke of ontnemingrechtelijke argumenten hebben om van de procedure af te wijken. In 99% van de gevallen voer je de standaardprocedure uit, maar juist voor die ene procent is het van belang dat de officier de zaak zelf beoordeelt'.

Tekst: Henriette van Wermeskerken

Foto's: Dolph Cantrijn/HH, Jeroen Horsthuis/ANP

Joost de innovator

Het nieuwe beleidsdenken

Beleid. Het is en blijft een moeilijk ding. Beleid is geen simpele strafzaak waarbij aan het eind van het liedje een verdachte tot dader gepromoveerd kan worden. Beleid is de smeeroil tussen de regelgeving en de werkvloer. En dus belangrijk. Beleid moet daarom regelmatig vernieuwd worden. Ik doe een voorzet.

Laatst zat ik in de *backoffice* na te denken over *the next level* in beleidsdenken. Om een nieuwe *approach* te vinden voor het beleid en daarmee de bestaande *multi-problems* te *tackelen* moet je de *lead* durven nemen en een brede *scope* hebben. Zodoende heb ik allereerst een *quickscan* gedaan voordat ik echt *full swing* aan de gang ging. Hieruit kwam natuurlijk dat, als je het beleidsdenken echt wil veranderen, je buiten je *comfortzone* moet durven denken. Dat dit van iedereen een andere *mindset* vereist, lijkt me duidelijk. Dan begint het echte onderzoek. Het verzamelen van *realtime-intelligence*, het draaien van een *up-to-date query* van de gegevens en de belangrijkste *best practices* en *lessons learned*. Al deze *input* moet zorgen voor duidelijke *outcome*: een volledig nieuw beleidsdenken. Maar ondanks de volledigheid moet het wat mij betreft wel in enkele *bullits* op een *factsheet* passen. Je zou het nieuwe beleidsdenken bij wijze van spreken in een *elevator pitch* moeten kunnen vertellen. *Mind you*: natuurlijk zullen er bij dit proces de nodige *hick-ups* en *loopholes* zijn en daar zullen *bypasses* voor bedacht moeten worden, maar de *bottom line is*: ook bij beleid zijn innovaties onvermijdelijk. Hierbij zat ik zelf te denken aan het gebruik van meer Engelse termen.

Joost Vliegenthart

Illustratie: Sanne Paul

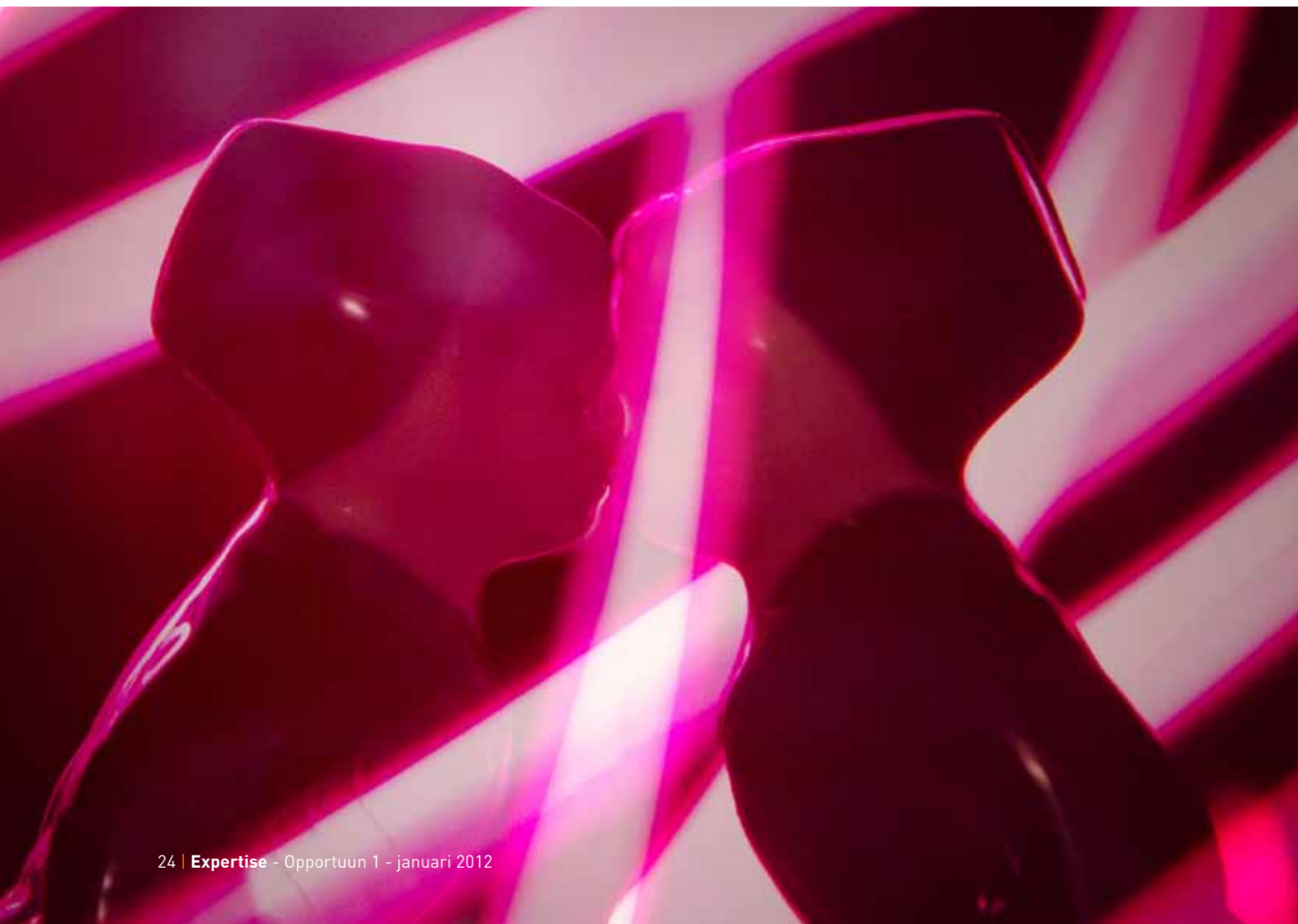

HAND IN HAND

COC en OM halen de band aan

TEGEN DISCRIMINATIE

Ze slaan de handen ineen tegen discriminatie. Het COC wil de aangiftebereidheid van homoseksuelen en transgenders vergroten. En het OM wil strafbare feiten zien en merkbaar afdoen. 'Want discriminatie kan een splijtzwam in de samenleving zijn.'

Ze is deze tiende december goed geluimd, voorzitter Vera Bergkamp van de Nederlandse Vereniging tot integratie van homoseksualiteit COC. Het is niet alleen de Internationale Dag van de Mensenrechten. Het is ook Paarse Vrijdag. De dag waarop homoseksuele en heteroseksuele leerlingen samen –in Gay-Straight Alliances- hun medeleerlingen en docenten vragen paars te dragen. Als statement tegen homofobie. In een vergaderruimte in het COC-pand aan de Amsterdamse Nieuwe Herengracht telt Bergkamp haar zegeningen. 'Mijn jaar kon al niet meer stuk. We hebben ons doodgelobbyd voor voorlichting op elke school in Nederland en het is gelukt: volgend schooljaar is seksuele diversiteit opgenomen in de verplichte kerndoelen van scholen. Gelukkig, want wij weten dat onbekend onbemind maakt. Wie nooit spreekt over homoseksualiteit, bisexualiteit of transgenders, zal ook nooit iets aan acceptatie kunnen bijdragen.' 'En weet je wat jaren geleden óndenikbaar was? Dat vanuit de moskee contact wordt gezocht met het COC. Nu gebeurt dat. Ik zie positieve ontwikkelingen in de Marokkaanse en vooral Turkse hoek. Je merkt ook dat het probleem vaak niet om het geloof draait. Homoen transfoob geweld zegt meer over straatgedrag, over een masculiene cultuur. Het zijn vaak jongens die niet

naar school gaan. Die ook jatten bij de supermarkt. Die met meervoudige problemen kampen.'

Homofob

Ondertussen blijft het probleem urgent, weet Bergkamp. Zeven op de tien homoseksuele mensen krijgt in hun leven met homofob geweld te maken. De laatste jaren ziet Bergkamp de politiecijfers bovendien stijgen, al komt dat, denkt ze, ook door de gestegen aandacht. En slechts vijftien procent van de slachtoffers doet aangifte: het topje van de ijsberg. Deze slachtoffers durven niet te vertellen dat ze bang zijn om van hun werk weer naar huis te gaan, en bang zijn om boodschappen te doen. Want daar wacht misschien weer de confrontatie. Het COC, de politie, de gemeente, het OM, scholen en de buurt vinden elkaar steeds beter. Bergkamp is blij dat het COC en het OM de banden aanhalen. Voor de vele vrijwilligers van alle regionale lidverenigingen van het COC is het al heel fijn te merken dat het OM wil weten wie zij zijn, weet Bergkamp. Maar het kan nog beter. 'Voor ons is het OM ook wel een beetje een black box. Het zou op het punt van discriminatie meer kunnen delen en terugkoppelen. Best en worst practices verspreiden. Als meer slachtoffers van ▶

Officier Wouter Bos:

'Een stap extra zetten'

'Iedereen vindt dat discriminatie hard moet worden aangepakt', zegt de Haagse officier Wouter Bos. 'Maar discriminatiezaken zijn geen standaardzaken. Ze kunnen juridisch en feitelijk complex zijn. Discriminatie via internet is ook een aparte tak van sport, die vooral van de politie inzet van digitale expertise vraagt.'

'Ik begrijp best dat een gewelddadige overval voorrang krijgt boven een discriminatiezaak, maar dat betekent niet dat zo'n zaak mag blijven liggen. Alle betrokken partijen moeten een stap extra zetten om er een succes van te maken. Het is voor discriminatieofficiërs vooral de kunst om anderen in de keten te enthousiasmeren.'

Bos' ervaring is dat met een beetje creativiteit ook de recherche er met verve z'n tanden in zet. 'Dan lukt het. Zo werden bedrijfsleiders van "AH to go" tot voorwaardelijke geldboetes veroordeeld omdat ze discrimineerden bij het afwijzen van Marokkaanse sollicitanten. En een Hagenaar kreeg een werkstraf van 60 uur. Hij had songteksten (met titels als "Nigger out") die beledigen of aanzetten tot haat en geweld, openbaar gemaakt via een peer-to-peer programma.'

Herman Bolhaar, voorzitter van het College van PG's.

Vera Bergkamp, Nederlandse Vereniging tot integratie van homoseksueliteit COC.

discriminatie het OM kennen en vertrouwen, kan de aangiftebereidheid stijgen.'

Roze koek

Niet eerder gezien: voorzitter van het College van PG's Herman Bolhaar met een paarse stropdas om en een roze koek bij de koffie. Ook niet vaak gezien: Herman Bolhaar die met stemverheffing spreekt. En nooit eerder gezien: PG Herman Bolhaar die met de hand op tafel slaat. Op deze Paarse Vrijdag, op bezoek bij Bergkamps COC, gebeurt het allemaal tegelijkertijd. 'Het is een misse vorm van verdeling, die je met discriminatie zaait', zegt Bolhaar. 'Mensen worden geïsoleerd. Komen alleen te staan. Discriminatie kan een spijtzwam in de samenleving zijn – dat raakt me. Discriminatie delicten komen gelukkig niet zoveel voor, maar dat betekent niet dat het niet ongelooflijk belangrijk is. Als is het er maar één' – en dan landt de PG-hand op het COC-tafelblad – 'dan moeten we als OM direct reageren en vervolgens laten merken wat we gedaan hebben.'

Jawel, zegt Bolhaar, in de Aanwijzing Discriminatie staat inderdaad verwoord dat het belang van discriminatiebestrijding groot is. Dat alle aangiften door de politie worden opgenomen en dat een aangifte als vuistregel altijd tot een strafrechtelijk gevolg (zoals dagvaarding, transactie of sepot) leidt. En dat een procesverbaal van openbare belediging, aanzetten tot haat, discriminatie of geweld wegens ras, godsdienst, levensovertuiging, geslacht, seksuele gerichtheid of handicap, altijd wordt voorgelegd aan de discriminatie-

officier. 'Maar een Aanwijzing is ook maar een aanwijzing. Een aansporing om iets te doen. Terwijl, als iets echt urgent wordt gevonden, je daar geen aanwijzing voor nodig hebt.'

Voor Bolhaar zit de lakmoesproef in het gedrag van zijn OM'ers. Hoe blij Vera Bergkamp ook is met zijn woorden ('Dat jij, Herman, dat als OM-baas zegt, dat is belangrijk en heeft grote uitstraling'), voor de PG zit de kern van de aanpak van ongelijkwaardigheid in de daden. Bolhaar: 'Die daden moeten voor slachtoffers, daders en maatschappij zichtbaar, merkbaar en herkenbaar zijn. Daar kunnen we veel meer aan werken en daarmee versterk je de betekenis van het strafrecht voor de maatschappij.'

Afscheidsoen

Het leed dat "discriminatie daders" aanrichten, wordt geregeld onderschat en over het hoofd gezien, denkt Bergkamp. Verdachten bagatelliseren hun daden: "Ach, ik gooide alleen een keertje een blikje naar zijn hoofd". En soms wordt, al dan niet bewust, een deel van de verantwoordelijkheid bij het slachtoffer gelegd: "Je hoeft toch niet zo met je geaardheid te koop te lopen?"

Homoseksuele en transgender mensen zijn niet meer "onbevangen zichzelf", constateert de COC-voorzitter. 'Ze gaan nadenken of ze elkaar op straat wel een afscheidsoen moeten geven. Of ze wel hand-in-hand moeten lopen. Schrijnend is dat. Terwijl diversiteit een samenleving zó mooi maakt.' "Zien" en "laten zien" zijn voor het OM belangrijk,

weet Bolhaar. 'Samen met de politie moeten we het eerst zien: wat gebeurt er? Lichte misdrijven, zoals een kras op een auto, kunnen een enorme impact hebben als de slachtoffers een homo-stel is dat weggepest wordt. En daarna moeten we het direct laten zien. Snel reageren door de wijkagent. Een directe correctie door het OM. Je moet bij de dader bereiken dat hij niet alleen zegt dat het hem spijt, maar vooral dat hij laat zien dat het hem spijt. Als hij in de wijk waar het is gebeurd een taakstraft verricht, dan is dat een goed signaal voor de buurt. En een officier zou het standaard aan een slachtoffer van discriminatie moeten vragen: hoe is de optreden van politie en OM op u overgekomen?'

COC en OM hebben afgesproken elkaar beter te leren kennen. Zodat voor het COC duidelijk is via welk telefoonnummer de discriminatiespecialisten van alle regioparketten zijn te benaderen. En zodat OM'ers alle contactpersonen veiligheid van (alle lidverenigingen van) het COC leren kennen. 'Onze lidverenigingen zijn de ogen en oren van de homo- en transgendergemeenschap. Die ogen en oren stellen we graag ter beschikking van het OM', zegt Vera Bergkamp. Herman Bolhaar: 'Onze professionals moeten "beeld en geluid" bij discriminatie hebben, en dat kun je het best van de mensen zelf horen. Niet om te dramatiseren, maar omdat het de realiteit is.' ◀

Tekst: Pieter Vermaas | Foto's: Judith Dekker, Gerhard van Rhoo, COC Nederland

Beleidsmedewerker Maartje Vrins: 'Benut de LECD-expertise'

De geschiedenis leerde haar welke gevolgen stigmatisering en uitsluiting van groepen kan hebben. Maar discriminatie is helaas nog springlevend, weet Maartje Vrins, specialistisch beleidsmedewerker van het Landelijk Expertise Centrum Discriminatie, dat bij parket Amsterdam is ondergebracht. 'De eerste keer dat ik alle meldingen en aangiften van discriminatie in Amsterdam doornam, schrok ik van de hoeveelheid incidenten en van de ernst ervan. En dan heb je het alleen nog maar over de zaken die bij de politie zijn gemeld... In aangiften zie je de impact van discriminatie. Een aangever zegt dan bijvoorbeeld: "normaal gesproken ben ik niet zo snel van mijn stuk te brengen, maar door wat er nu tegen mij werd gezegd voelde ik mij vreselijk, het maakte mij erg emotioneel". Het LECD ondersteunt de parketten (en politie), en dan

vooral de discriminatieofficiëren. Het LECD adviseert over strafbaarheid, strafmaat en vervolgingsbeleid. Het signaleert relevante jurisprudentie en verweren van advocaten, en geeft cursussen. 'Op die manier geven we gerichte adviezen en proberen we officieren te behoeden voor valkuilen', zegt Vrins.

De laatste vijftien jaar laten de discriminatiecijfers geen grote verschuivingen zien. Als er al trends zijn, is daar meestal een duidelijke oorzaak voor, weet Maartje Vrins. 'Zo steeg het aantal antisemitische uitlatingen in de periode dat Israël de operatie Cast Lead uitvoerde in de Gaza-strook. "Ras" is elk jaar de meest voorkomende discriminatiegrond. En het aantal uitlatingen tegen homoseksuelen ligt al jaren op ongeveer hetzelfde niveau. Dan heb je het dus wel

alleen over zaken waarin een discriminatieartikel ten laste gelegd kan worden; delicten als mishandeling of vernieling waarbij discriminatie een rol speelt, kunnen we nog niet uit het systeem filteren.'

Op papier is de aanpak van discriminatie door OM en ketenpartners stevig. Dat uit zich bijvoorbeeld in een strafverhogingseis van 50% bij een delict met een aantoonbaar discriminatoir aspect, of van 100% bij ingrijpende delicten. Als er wordt geseponneerd dienen aangevers gemotiveerd op de hoogte te worden gesteld.

Vrins: 'Maar de uitvoering kan op veel punten beter. Iedereen heeft het druk en discriminatiezaken belanden vanuit hun aard makkelijk op de stapel. De aandacht die deze zaken nodig hebben, ontbreekt

welens. Als ergens een enthousiaste portefeuillehouder discriminatie aantreedt, zie je dat dan ook vrijwel altijd.'

'We hebben slagen gemaakt bij het communiceren naar de buitenwereld. Aan slachtoffers en aangevers wordt uitgelegd waarom het OM een bepaalde beslissing neemt. Bij sommige vervolgingen zoeken we steeds meer de publiciteit om te laten zien dat discriminatie wordt aangepakt. Het kan nog beter. Zo moeten we als LECD en discriminatie-aanklagers nog werken aan onze interne bekendheid. Daarom mijn oproep: ga met vragen over discriminatiezaken naar je discriminatieofficier of naar het LECD. De expertise is er en bij discriminatiezaken heb je die expertise ook echt nodig!'

Zorgen om cybercrime

OM intensificeert opsporing en vervolging

Cybercijfers

- In 2010 waren er wereldwijd 2 miljard internetgebruikers
  - Elke dag versturen we 1,165 miljard e-mails.
  - Bijna 90 % hiervan is spam
  - 8,8 miljoen Nederlanders kopen online
  - 8 op de 10 Nederlanders internetbankiert
  - 91 % van alle Nederlandse huishoudens heeft een pc
  - Geschatte financiële schade van cybercrime: \$ 100 miljard per jaar, dat is \$ 3000 per seconde
  - In 2009 bedroeg de schade van skimming voor de Nederlandse banken 36 miljoen euro
  - Meest voorkomende vorm van cybercrime is e-fraude
  - 1 op de 7 fraudeurs werkt vanuit het buitenland
  - Er zijn momenteel 36 cybercrime officieren en secretarissen werkzaam binnen het OM
- Uit: cybercrime facts & figures deel 1 en 2, www.om.nl

Hoe groter de afhankelijkheid van ICT, hoe groter de dreiging van cybercrime. Daarom beschikken alle regioparketten inmiddels over expertise, en bezoeken officieren en parketsecretarissen internationale symposia. 'En dan doen we het lang niet slecht.'

'Cyberspace biedt je als crimineel ongekende mogelijkheden. Hoe dom ben je als je een juwelier nog "fysiek" gaat overvallen?', vraagt Justin Louman, officier cybercrime en interceptie bij het parket Amsterdam, zich af. 'Bijna alle traditionele delicten kunnen gepleegd worden met digitale componenten, er valt veel geld mee te verdienen en je kunt als crimineel makkelijker buiten schot blijven dan bij een "gewoon" misdrijf. Al zit er ergens wel een menselijke handeling voor of achter het cybercrime delict - dáár zit ook de grootste pakkans.'

Cybercrime heeft veel gezichten: hacking, pesten via hyves, phishing, botnets, skimming, om er maar een paar te noemen. Delicten die tien jaar geleden nog relatief onbekend waren, vormen nu het vaste jargon van de cybercrime-officieren en -parketsecretarissen.

Ondergeschoven kindje

Hoe groot is de bedreiging van de digitale delicten voor de Nederlandse samenleving? 'Heel groot', stelt Louman onomwonden. 'Ik maak me zorgen. De grootste bedreiging is echter het niet-onderkennen van het gevaar van cybercrime. Het internet is onze tweede wereld, alles staat erop. Neem bijvoorbeeld de bevoorrading van de supermarkten en de waterleiding, dit wordt digitaal bestuurd. Ligt de ICT-omgeving, waaronder het internet, plat, dan hebben we geen eten en drinken meer. Veel mensen beseffen dit niet en onderschatten hoe diep ICT ingrijpt in je leven.'

Collega Jeroen Francissen, officier cybercrime en fraude bij het parket Zwolle, is het hier roerend mee eens. 'De ontwikkelingen gaan razendsnel. Er bestaat tegenwoordig software die de locatie van een gestolen i-Phone kan

detecteren. Een mooie tool voor de politie bijvoorbeeld, maar is deze applicatie wel veilig? Voor hetzelfde geld gaan de aanbieders van deze software met alle gegevens van je telefoon aan de haal. De technologische ontwikkeling van de smartphones neemt een grote vlucht, maar de beveiliging van de huidige generatie telefoons loopt hopeloos achter. De producenten komen telkens weer met een nieuw model om de concurrentie voor te blijven, maar de beveiliging is in dit proces een ondergeschoven kindje. Ik heb mijn familie onlangs afgeraden om via de telefoon te internetbankieren.'

Cybercrime beperkt zich niet tot de landsgrenzen, en de bestrijding ervan vraagt om een internationale aanpak. Officieren van justitie kwamen onlangs bijeen tijdens het GPEN (Global Prosecutors E-crime Network) symposium georganiseerd door Govcert (het Cybersecurity and Incident Response team van de Nederlandse overheid). Sommige sprekers op dit congres voorspelden een weinig rooskleurige toekomst: "the beginning of a dark age". Ook werd er tijdens het symposium gesproken over het stuxnetvirus: een voorbode van oorlogvoering via digitale middelen (bijvoorbeeld inbreken op de besturing van een (gevechts)vliegtuig) die kan plaats vinden zonder dat je weet wie de vijand is. 'Het was behoorlijk confronterend', zegt Francissen. 'Er

'Gaan cybercriminelen straks inbreken op de besturing van gevechtsvliegtuigen?'

werd een beeld geschetst van wat er allemaal kan gebeuren op het gebied van cybercriminaliteit, gelukkig zijn veel van de mogelijkheden nog niet benut. Een "feest" van herkenning was het ook want wereldwijd loopt men tegen dezelfde opsporingsproblemen aan als wij. Het was geruststellend te constateren dat wij het, vergeleken met onze Europese collega's, lang niet slecht doen. Wij lopen zeker niet achteraan in de ontwikkelingen.'

Intensiveringsprogramma

Wat zijn de ontwikkelingen? Wat doet het OM om de cybercriminelen te bestrijden? In 2008 ging het Intensiveringsprogramma Cybercrime (IPC) van start met als doel de opsporing en vervolging van cybercrime kwalitatief en kwantitatief te versterken. Het programma voorziet in een uitbreiding ►

De skimzaak van officier Louman

Een groep cybercriminelen had zijn slachtoffers zorgvuldig uitgezocht: alleenstaande vrouwen tussen de 65 en 102 jaar. De criminelen hadden zich voor de gelegenheid gehuld in het uniform van TNT-medewerkers, en bezorgden postpakketjes af bij de slachtoffers. Bij aflevering verzochten zij de alleenstaande vrouwen om een klein bedrag aan verzendkosten te pinnen. Het mobiele pinapparaat hadden de criminelen echter geprepareerd en zo stalen zij de pasgegevens. Het pinnen mislukte en de "TNT-medewerkers" namen het pakketje weer mee terug. Met de valselijk nagemaakte passen namen zij vervolgens aanzienlijke geldbedragen op. Ze maakten naar schatting enkele tonnen buit. Er zijn bijna driehonderd aangiftes gedaan en kaartgegevens gevonden van duizenden anderen. De rechtbank Amsterdam veroordeelde de twee hoofddaders uiteindelijk tot drie tot vijf jaar gevangenisstraf, mede gelet op de grote hoeveelheid slachtoffers en de lange periode waarin de strafbare feiten werden gepleegd. Cybercrime-officier Louman is tevreden met de uitspraak.

van de vervolgingscapaciteit, de inrichting van proeftuinen (zoals bijvoorbeeld kinderporno en internetgerelateerde fraude), het verzorgen van opleidingen en in innovatieve vormen van ICT-gebruik.

De meeste doelen van dit programma zijn gerealiseerd. De elf regioparketten beschikken inmiddels over een gespecialiseerde cybercrime-officier en -parketsecretaris, die zijn verrijkt met de nodige kennis en opleidingen. Er is een expertisecentrum bij het Landelijk Parket ingericht en burgers kunnen hun bevindingen kwijt aan het landelijk meldpunt cybercrime.

In de praktijk blijkt het echter best lastig de opsporing en vervolging van cybercrime handen en voeten te geven. Cybercrime-officier Louman staat te trappelen om cybercriminelen aan te pakken, maar het ontbreekt vaak aan prioriteit voor concrete zaken. 'Ik adviseer collega's en houd de ontwikkelingen nauwgezet bij, maar ik draai weinig cyberzaken. De expertise en de capaciteit zijn bij het OM aanwezig maar die moeten gevoed worden door concrete zaken. De politie is hard bezig maar moet de opsporingscapaciteit op het gebied van cybercrime gaan inrichten en prioriteren. Het hoogste segment aan high tech cybercriminezaken die door het Landelijk Parket worden gedaan staat stevig op de rails en ook aan de "onderkant" van cybercrime-pesting via internet en fraude op Marktplaats bijvoorbeeld - lopen de zaken aardig. In het middensegment hebben zaken met een direct getroffen fysiek slachtoffer meestal voorrang.' 'Een bijkomend probleem is de technologische

race', vult Francissen aan. 'Wanneer wij een technische mogelijkheid creëren waarmee we cybercrime bestrijden, worden er door cybercriminelen weer nieuwe mogelijkheden uitgevonden. Dit gaat sneller dan in het verleden en bij deze race moeten we aanhaken.' Beide officieren zien beslist geen end of internet and the beginning of a dark age, zoals op het congres voorspeld. 'Het internet is prachtig en het is alleen jammer dat er zoveel mogelijkheden tot misbruik zijn. Om die reden is het uitermate belangrijk dat we ons bewust zijn van gevaren van cybercrime. Het OM is op de goede weg, maar internetgebruikers hebben ook een eigen verantwoordelijkheid: zorg ervoor dat je digitale activiteiten goed beveiligd zijn. Het is ook niet meer dan logisch; thuis doe je ook de deur op slot om inbraak te voorkomen.' ◀

Tekst: Anna Italianer

OPEN DEUREN

Recente jurisprudentie over binnentreden

Een opletende burger belt de politie om te melden dat de deur van een woning open staat. Wanneer twee agenten ter plaatse aankomen, is de deur nog steeds open. Uit de woning klinkt geen geluid. Zij gaan naar binnen en vinden daar softdrugs en een grote hoeveelheid bankbiljetten. De bewoner van het huis wordt veroordeeld voor overtreding van de Opiumwet. In cassatie voert zijn raadsman aan dat de politie niet zonder machtiging naar binnen had mogen gaan. De ter plekke aangetroffen drugs en het geld hadden daarom niet als bewijs mogen worden gebruikt.

Eerder had het hof vastgesteld dat hier sprake was van een uitzonderingssituatie in de zin van art.2, derde lid, van de Algemene wet op het binnentreden. Volgens die bepaling hoeft de tot binnentreden bevoegde opsporingsambtenaar niet op een schriftelijke machtiging te wachten indien 'ter voorkoming of bestrijding van ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid van personen of goederen terstond in de woning moet worden binnengetreden'. Het hof vond dat in casu een gereede kans had bestaan dat in de woning van verdachte was ingebroken en iemand hulp behoefde. Tegen die redenering had de raadsman onder meer ingebracht dat volgens het proces-verbaal de inbraakschade pas werd gezien toen de politie al binnen was.

Advocaat-generaal Vegter is in zijn conclusie van mening dat het hof nadrukkelijker aan de hand van de bewijsmiddelen had moeten onderbouwen waarom hier sprake was van een noodsituatie. De enkele mogelijkheid dat er gevaar bestaat voor personen is niet voldoende om de eis van een machtiging opzij te zetten. De Hoge Raad is minder kritisch. Gelet op het feit dat de deur openstond en er braaksporen waren, had het hof mogen aannemen dat sprake was van een ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid van personen en of goederen.

Twee weken daarvoor bevestigde het hof Arnhem (LJN BT8225) dat waar het om het binnentreden gaat, een hotelkamer als een woning geldt. Een hotelmanager meldde bij de politie dat er in een van de kamers sprake zou zijn van illegale prostitutie. Een politieambtenaar ging langs om te controleren of zich een prostituee op de kamer bevond. De gast weigerde echter open te doen waarna de politie de deur heeft opengemaakt. Binnen vond men een uit een sportkantine gestolen afroomkluis en een broek vol geld. Het hof oordeelde dat de politie de situatie had moeten bevrozen in afwachting van een machtiging. Het verzuim leidde echter niet tot bewijsuitsluiting, omdat de kluis en het geld ook waren gevonden als de machtiging wél was afgewacht.

Behalve in een noodsituatie is het binnentreden van een woning zonder machtiging ook toegestaan wanneer de bewoner toestemming geeft. Dat kan ook iemand zijn die zich presenteert als de bewoner. In een zaak die voor het hof Leeuwarden (LJN BT6774) diende, had een medeverdachte de deur opengedaan en de politie binnengelaten. Het hof benadrukt dat er geen algemene verplichting voor de politie bestaat om zich ervan te vergewissen dat zij daadwerkelijk met een bewoner van doen hebben. Indien meerdere bewoners op één adres wonen, heeft de toestemming van één bewoner in beginsel te gelden als vermoeden van instemming van alle bewoners. Dit is slechts anders indien een medebewoner nadien expliciet toestemming weigert. Hier had verdachte zich echter 'coöperatief' opgesteld, aldus het hof.

Tekst: Juriaan Simonis (WBOM) en Miranda van Turenout (regioparket Haarlem-Alkmaar)

'Let me entertain you'

Willem de Boers "Justiband" luistert de Leeuwarder Kerstborrel op

- GESPOT:** Het idee ontstaat in 1996, in de aanloop naar een Kerstborrel die OM en Rechtspraak in Leeuwarden gezamenlijk plegen te vieren. Ach, veel is er niet mis aan de speeches die de rechtbankpresident en de hoofdofficier van Leeuwarden daar afsteken. Maar toch. 'Er is méér van de Kersborrel te maken', denkt een aantal muzikale OM'ers en ZM'ers.
- Tijdens de repetitie**
- NAAM :** Eén van hen is Willem de Boer, senior parketsecretaris van de afdeling Maatwerk. 'Laten we de mensen echt vermaken en een Justitieband beginnen!', werd er geroepen.
- Willem de Boer**
- LEEFTIJD:** Een paar dagen voor de Kerstborrel van 2011. Zanger en frontman van de "Justiband" Willem de Boer verheugt zich op zijn inmiddels 15e Kerstborrel-optreden. 'We gaan openen met "Clocks" van Coldplay. Tussendoor spelen we onder meer het stichtelijke "Let it be". En als het publiek een toegift wil, sluiten we af met U2's "Vertigo".'
- 51 jaar**
- FUNCTIE:** Hij speelt samen met drummer Marc Brinksma, bassist Niko van de Hoek, toetsenist Peter Duinkerken en achtergrondzangeressen Martha en Janet. Van de Belastingdienst is gitarist Rob Klaver "ingehuurd". 'Ik ben de zanger van de band, maar medewerkers kunnen zich opgeven om nummers te zingen. Zo zijn er de afgelopen jaren ook speciale acts geweest van de "Dolly Dots", "Boney M." en de "Spice Girls". Zelf spelen we het liefst oude pop- en rockhits, maar we spelen er ook altijd wat moderne nummers bij.'
- zanger en senior parketsecretaris arrondissementparket Leeuwarden**
- Er is geen verschil tussen de smaak van het OM- en ZM-publiek, heeft Willem gemerkt. 'Ook de Rechtspraak trekt Wolter Kroes heel goed. Wat de "knallers" zijn? "Angels" van Robbie Williams en "Let me entertain you".'

Foto: Jaap Spieker